

Witte klaver (*Trifolium répens* L.)

Toen ...

'We bezichtigden standen van 200 en 400 volken en konden ons voorstellen welk een reusachtige oogsten daar in goede jaren gemaakt konden worden'. Zo lezen we in het jaarverslag 1937 van de Leidse Imkersvereniging. Ter gelegenheid van haar 25-jarig bestaan had de vereniging een excursie per bus georganiseerd naar de Wieringermeerpolder, toen ook wel 'Nieuw Nederland' genoemd. De leiding van de excursie berustte bij de heer Vergouwen, die in de Wieringermeer had gewoond en geïmkerd. In het Groentje van februari 1936 schreef hij over de oogsten die daar in 1935 werden binnengehaald. Laten we hem zelf even aan het woord: 'Om met de deur in huis te vallen, kan ik u meedelen dat 1935 in opvolging weer best is geweest in honinggewin in Nieuw Nederland. (...)

Door één kast werd de brutaliteit zo ver doorgevoerd dat onder de vliegplank werd gebouwd, dus in de vrije buitenlucht. Zeker drie pond raathoning heb ik daar weggesneden. (...)

Nu het reeds genoemde slingerlijstje:

- 1e slingering op 13, 14 en 15 juni 136 pond;
- 2e slingering op 27, 28 en 29 juni 178 pond;
- 3e slingering op 11, 12 en 13 juli 220 pond;
- 4e slingering op 31 juli, en 1 en 2 augustus 361 pond.

(...) Dit alles werd bereikt met zeven voorjaarsvolken in kasten.'

In het volgende nummer schreef hij: 'Van 10 juni tot begin augustus is de klaver bevlogen en door het warme weer in deze drachtmaanden is hiervan de opbrengst schitterend geweest.'

... en nu

'De Hoop Biologyske Buorkerij' staat op een groot bord bij de toegang van de statige kop-hals-romp boerderij nabij het Friese dorp Joure. Aan het grasland is te zien waar het land van deze boer ophoudt en dat van de boeren met intensieve bedrijfsvoering begint. De koeien van de eerste liggen in het weelderige grasland dat wit ziet van de witte klaver en waarvan de randen een grote diversiteit aan plantensoorten bevatten. In de omringende weilanden staat alleen maar gras, door bemesting met kunstmest heeft de witte klaver geen kans om zich te vestigen. Hoewel hun aantal toeneemt is het aandeel biologische veeteeltbedrijven in ons land helaas nog maar 1%. Een forse toename van dit soort bedrijven zou

structureel een grote verbetering van de bijenweide betekenen.

De beste drachtplant

Als drachtplant is witte klaver namelijk de beste bijenplant in ons land. Uit analyses van Nederlandse honing is gebleken dat stuifmeel van deze plant in de meeste monsters werd aangetroffen. Dat was vroeger zo en ook nu nog ondanks de intensivering van de landbouw. Ook mondiaal gezien staat de witte klaver bovenaan, er is geen andere plant op de wereld waar zoveel honing van wordt gewonnen als van de witte klaver.

Nectar

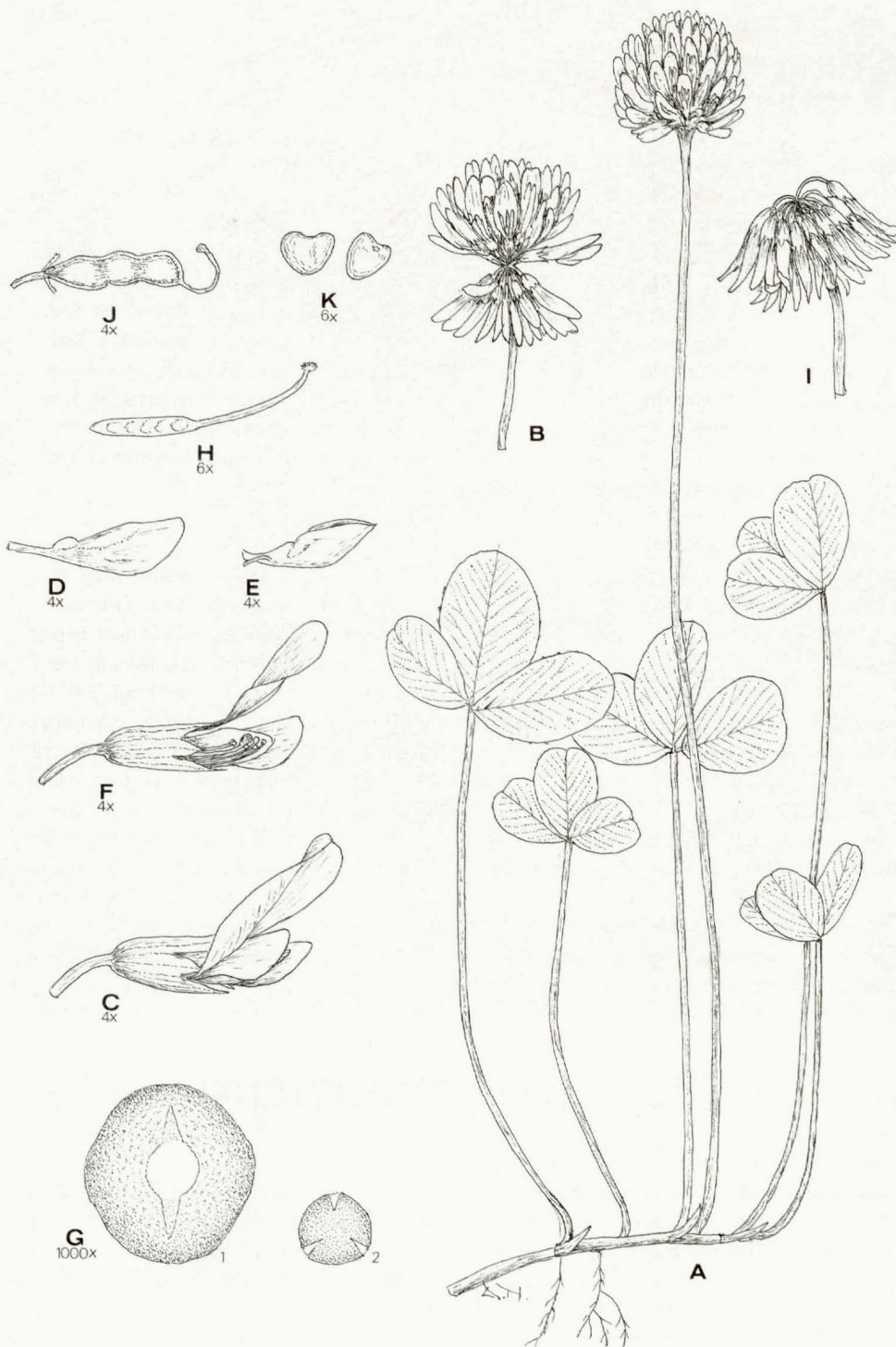
Witte klaver is een overblijvende plant en behoort tot de vlinderbloemenfamilie (*Leguminosae*). De bloemen staan in een hoofdje en buigen naar beneden als ze zijn uitgebloeid. De kroonbladen zijn met elkaar vergroeid en vormen aan het begin een buisje van ongeveer 3 mm lang. De nectar, die aan het begin van de meeldraden vrijkomt, is dus gemakkelijk voor de bijen bereikbaar. De mate waarin de nectar wordt afgegeven is sterk afhankelijk van temperatuur en bodemgesteldheid. Algemeen wordt aangenomen dat witte klaver de meeste nectar afgeeft bij warm weer. De plant past zich echter aan bij het klimaat. Zo is uit een onderzoek gebleken dat een kloon afkomstig van IJsland optimaal nectar produceert bij 10°C en uit Denemarken bij 18°C. Een kalkrijke bodem is een voorwaarde voor de productie van nectar.

Vermeerdering

Witte klaver vermeerdert zich door het vormen van bovengrondse uitlopers, waaraan zich wortels vormen, alsmede door de vorming van zaad. Voor dat laatste is kruisbestuiving een vereiste. Bijen zijn de beste bestuivers van de plant. Het is gewenst dat de bestuiving spoedig plaats vindt, want 3 à 5 dagen na het begin van de bloei vermindert de kans op zaadvorming sterk.

Literatuur

- Jakobsen, H.B. en Kristánsson, K. (1994). Influence of Temperature and floret age on nectar secretion in *Trifolium répens* L. *Annals of Botany* 74: 327-334.
- Kerkvliet, J.D. en Putten, A.P.J. van der, (1980). Stuifmeelanalyse van Nederlandse honing. *Bijenteelt* 82: 112-113, 142-143.

Witte klaver (*Trifolium repens* L.)

A deel van de plant met bloeiwijze; **B** bloemhoofdje ten dele met uitgebloeiende bloemen; **C** bloem; **D** zwaard; **E** kiel; **F** deel van bloem met meeldraden; **G** stuifmeelkorrel: **1** equatoriaal, **2** polair; **H** stamper; **I** hoofdje met vruchten; **J** vrucht; **K** zaad.